

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

 Інна АНДРУШКО

" 29 " 08 2025 року

“ПОГОДЖЕНО”

Завідувач кафедри

внутрішньої медицини №1

 проф. ЗВО Микола СТАНІСЛАВЧУК

" 27 " 08 2025 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

БК 4.5 «РЕВМАТОЛОГІЯ»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за спеціальністю «Медицина»
Освітня програма	ОНП «Медицина», 2025
Навчальний рік	
Кафедра	Внутрішньої медицини №1
Контактна інформація	<i>intmed1@vntu.edu.ua, вул.Пирогова, 56 (морфологічний корпус), (0432) 509491</i>
Укладач силабусу	д.мед.н., професор ЗВО Микола СТАНІСЛАВЧУК к.мед.н., доцент ЗВО Олена САВИЦЬКА

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Вибіркова
Код дисципліни в ОПП та мі дисципліни в ОПП	ВК4.5, складова циклу дисциплін професійної підготовки
Курс/семестр	2-3 курс
Обсяг дисципліни (загальна кількі годин/ кількість кредитів ЄКТС)	180 годин /6,0 кредитів ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції – 0 год Практичні заняття – 90 год Самостійна робота –90 год
Кількість модулів	4
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (денна, вечірня) При сигналі «Повітряна тривога» заняття проводяться в укритті.

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Навчальна дисципліни «Ревматологія» спрямована на підготовку докторів філософії шляхом поглиблення системних знань із сучасної ревматології, формування здатності до критичного аналізу клінічних настанов і первинних досліджень, постановки та обґрунтування наукових гіпотез, планування дизайну досліджень у ревматології, інтерпретації результатів діагностики й лікування з урахуванням коморбідності та персоналізованих підходів.

Аспіранту винесені питання етіології, патогенезу, клінічних проявів та діагностичних критеріїв основних ревматологічних захворювань, знання сучасної лабораторної та інструментальної діагностики та моніторингу перебігу ревматичних захворювань, міжнародних стандартів лікування, профілактики ускладнень та реабілітації хворих з даною патологією та диспансерний нагляд.

Пререквізити дисципліни «Ревматологія»

Для успішного вивчення дисципліни «Ревматологія» здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинен мати сформовані знання з основних фундаментальних дисциплін: анатомії людини, медичної біології, гістології, цитології та ембріології, патоморфології, фізіології, патофізіології, медичної і патологічної фізики, біоорганічної та біологічної хімії; клінічних дисциплін: мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, клінічної фармакології та клінічної фармації, радіології та радіаційної медицини, пропедевтики внутрішньої медицини й інтегрується з цими дисциплінами.

Очікуваний рівень підготовки здобувача перед початком вивчення дисципліни. Здобувач повинен уміти:

- застосовувати базові знання з патофізіології та імунології для пояснення механізмів враження сполучної тканини;
- інтерпретувати результати загальноклінічних, біохімічних, серологічних та інструментальних досліджень;
- володіти навичками клінічного мислення та диференційної діагностики;
- користуватися принципами доказової медицини для оцінки ефективності та безпеки лікування;
- дотримуватися норм біоетики та академічної доброчесності у навчальній та науковій діяльності.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності.

Метою викладання дисципліни «Ревматологія» є здобуття аспірантом теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань з етіології, патогенезу, клінічних проявів та діагностичних критеріїв основних ревматологічних захворювань, знання сучасної лабораторної та інструментальної діагностики, моніторингу перебігу ревматичних захворювань, міжнародних стандартів лікування, профілактики ускладнень та реабілітації хворих з даною патологією. Оволодіння методологією наукової діяльності, проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення для системи охорони здоров'я та формування здатності:

- критичного аналізу клінічних настанов і первинних досліджень;
- формулювати наукові питання/гіпотези, обирати дизайну досліджень у ревматології;
- оцінювати ефективність та безпеку терапевтичних стратегій, включно з інноваційними;
- інтегрувати результати досліджень у практику та освітню діяльність.

Основним завданням вивчення дисципліни «Ревматологія» є формування системи знань, поглиблення професійних умінь та навичок, дослідницько-інноваційної діяльності та проведення власного наукового дослідження під час ведення хворих ревматологічного профілю.

Постреквізити.

Опанування навчальної дисципліни «Ревматологія» забезпечує здатність здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти:

- розв'язувати комплексні клінічні та наукові проблеми у сфері ревматології;
- здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики;
- формувати та впроваджувати нові теоретичні та практичні підходи до діагностики, лікування та профілактики ревматологічних захворювань.

3. Результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.

ЗК 4. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю

ФК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези

ФК3. Здатність формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження

ФК4. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

ФК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

ФК6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення.

ФК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

ФК8. Здатність представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК11. Дотримання етики та академічної доброчесності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1 Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації.

ПРН2 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН3 Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.

ПРН4 Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН5 Розробляти дизайн та план наукового дослідження.

ПРН6 Виконувати оригінальне наукове дослідження.

ПРН7 Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників.

ПРН8 Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН9 Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.

ПРН10 Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.

ПРН11 Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій.

ПРН12 Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.

ПРН15 Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Здобувач здатний назвати клінічну класифікацію, діагностичні та класифікаційні критерії, провідні клінічні прояви основних ревматологічних захворювань.
2. Здобувач здатний пояснити провідні ланки патогенезу розвитку ревматологічних захворювань.
3. Здобувач здатний визначати діагностичний пошук та інтерпретувати результати сучасних методів діагностики та динамічного спостереження за пацієнтами ревматологічного профілю.
4. Здобувач володіє навичками застосування шкал для визначення активності запального процесу, функціонально-структурного стану та контролю ефективності терапії основних ревматологічних захворювань.
5. Здобувач здатний визначати лікувальну тактику та призначити ефективне лікування хворим ревматологічного профілю в світлі останніх міжнародних рекомендацій.
6. Здобувач здатний визначати основні принципи медичної реабілітації, обґрунтовувати та призначити багаторівневу медичну реабілітацію при ревматологічній патології, оцінювати її ефективність відповідно до принципів доказової медицини.
7. Здобувач здатний визначати етіологічні та тригерні фактори розвитку ревматоїдного артриту, основні ланки патогенезу, патоморфологічні зміни в органах при РА, формувати комплексний план лікування та реабілітації.
8. Здобувач здатний визначати причини та механізми розвитку СЧВ, особливості ураження шкіри, суглобів, м'язів, легень, серця та судин, ШКТ, ЦНС, нирок, морфологічні класи та критерії важкості вовчакового нефриту, верифікувати діагноз відповідно до діагностичних критеріїв СЧВ, інтерпретувати лабораторну діагностику СЧВ з використанням загальноклінічних, біохімічних та специфічних імунологічних методів дослідження, формувати персоніфіковані підходи до немедикаментозного та медикаментозного лікування СЧВ.

4. Зміст та логістика дисципліни

Структура навчальної дисципліни «Ревматологія» Змістових модулів - 4	180 год. / 6,0 кредитів	Лекції – не передбачено Практичні заняття – 90 год. Самостійна робота – 90 год. Вид контролю – іспит.
---	----------------------------	--

Теми практичних занять

Модуль 1. Суглобовий синдром

Тема 1. Основи ревматології: анатомія та функції суглобів. Будова сполучної, хрящової та кісткової тканин.

Тема 2. Роль порушення імунітету та запалення при ревматичних захворюваннях.

Тема 3. Генетика ревматичних захворювань.

Тема 4. Морфологічні дослідження основних ревматичних захворювань.

Тема 5. Класифікація та номенклатура ревматичних захворювань.

Тема 6. Методи діагностики суглобового синдрому: клінічні методи оцінки стану опорно-рухового апарату. Оцінка вираженості болю та функціонального стану суглобів у хворих на РА, ОА, подагру: індекс DAS28, клінічний індекс активності захворювання (CDAI), спрощений індекс активності захворювання (SDAI), анкета для оцінки стану здоров'я (HAQ), індекс Лекена, індекс WOMAC, шкала активності подагри (GAS). Інструментальні методи діагностики суглобового синдрому.

Тема 7. Техніка внутрішньосуглобового введення лікарських засобів.

Тема 8. Ревматоїдний артрит: розповсюдженість, етіологічні та тригерні фактори розвитку РА, основні ланки патогенезу, патоморфологічні зміни в органах при РА. Клінічна класифікація РА (APU, 2008), розгорнута клінічна картина РА, суглобові та позасуглобовий прояви. Діагностичні критерії РА (ACR/EULAR, 2010). Особливі форми РА: синдром Стілла та Фелті. Диференційна діагностика РА. Діагностична та лікувальна тактика хворих на РА, загальні положення медикаментозної терапії, принципи протизапальної та базисної терапії (основні препарати, показання, протипоказання), комбінована терапія базисними синтетичними та біологічними препаратами.

Тема 9. Остеоартроз (остеоартрит): епідеміологія та соціально-медичні аспекти ОА, етіологічні чинники та основні ланки патогенезу ОА, макроскопічні зміни хряща при ОА. Патогенетичні варіанти ОА, клінічні форми, локалізація, рентгенологічні стадії ОА (за Kellgren J.H. Lawrence J.S.). Клінічна картина ОА залежно від локалізації патологічного процесу, наявності синовіту, перебігу захворювання. Класифікаційні критерії ОА, гонартрозу (ACR, 1986), коксартрозу (ACR, 1991), ОА суглобів кистей (ACR, 1990). Клінічна класифікація ОА (APU, 2004 рік). Диференційна діагностика ОА. Інструментальні методи дослідження хворих на ОА (рентгенологічне, УЗД, артроскопія). Принципи лікування хворих на ОА згідно з сучасними рекомендаціями: мета терапії ОА, нефармакологічні та фармакологічні методи лікування хворих з ОА. Хірургічні методи лікування хворих на ОА (ендопротезування, лаваж колінних суглобів, видалення «суглобової миші», остеотомія).

Тема 10. Особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування у хворих на ОА за умов коморбідності.

Тема 11. Подагра: поширеність подагри в світі та в Україні серед осіб різного віку та статі, основні питання етіології, фази патогенезу подагри, метаболізм сечової кислоти, патоморфологічні зміни при гострому подагричному артриті та хронічній подагрі. Клінічна класифікація подагри (APU, 2004). Варіанти дебюту подагри, клінічна картина гострого подагричного артрити, міжнападної та хронічної подагри. Класифікаційні критерії діагностики подагри ACR/EULAR (2015). Лабораторні та інструментальні методи обстеження хворого на подагру. Загальні принципи лікування подагри (EULAR, 2006, 2016; ACR, 2012), лікування гострого подагричного артрити та рекомендації з проведення гіпоурикемічної терапії. Критерії ефективності базисної терапії.

- Тема 12. Фізіотерапевтичні методи лікування РА, ОА, подагри
- Тема 13. Особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування у хворих на подагру за умов коморбідності.
- Тема 14. Лабораторні методи дослідження РА, ОА, подагри (загально-клінічні, біохімічні, серологічні дослідження). Дослідження синовіальної рідини.
- Тема 15. Клінічна фармакологія симптом-модифікуючих та хворобо-модифікуючих протиревматичних лікарських засобів для лікування хворих з РА (покази, протипокази, побічні реакції НПЗП, ГК, біологічних препаратів). Моніторування побічних ефектів лікарських засобів. Клінічна фармакологія повільнодіючих симптом-модифікуючих препаратів (SYSADOA). Клінічна фармакологія гіпоурикемічних засобів, їх класифікація та механізм дії.
- Тема 16. Хвороба відкладення кристалів пірофосфату кальцію дигідрату: епідеміологія, патогенез, патоморфологічна картина пірофосфатної артропатії. Особливості клінічної картини та варіанти перебігу пірофосфатної артропатії. Диференційна діагностика із подагрою. Діагностика та лікування пірофосфатної артропатії.
- Тема 17. Хвороба Лайма: епідеміологія, етіопатогенез. Клінічні маніфестації хвороби Лайма з боку кістково-м'язової системи та з боку інших органів та систем. Діагностично-лікувальна тактика при хворобі Лайма
- Тема 18. Артрити, асоційовані з інфекцією: етіологія, патогенез. Клінічні особливості бактеріальних, вірусних, гонорейних, бруцельозних, туберкульозних артритів. Діагностично-лікувальна тактика при артритах, асоційованих із інфекцією.
- Тема 19. Остеопороз: основні причини та ланки патогенезу. Фактори ризику розвитку остеопорозу. Клінічні особливості ГК-індукованого остеопорозу. Діагностична тактика. Клінічна фармакологія лікарських засобів для лікування остеопорозу. Принципи лікування остеопорозу в світлі сучасних рекомендацій.
- Тема 20. Фіброміалгія: етіологія, епідеміологія, патогенетичні механізми. Клінічні прояви та діагностичні критерії фіброміалгії. Клінічна фармакологія лікарських засобів для лікування фіброміалгії. Принципи лікування фіброміалгії в світлі сучасних рекомендацій.
- Тема 21. Хвороба Шейермана-Мау: етіологія, патогенез. Клінічні маніфестації, рентгенологічні прояви. Принципи лікування.
- Тема 22. Хвороби позасуглобових м'яких тканин: тендиніти, тендовагініти, бурсити. Клінічні прояви залежно від локалізації патологічного процесу, лікування.

Модуль 2. Системні захворювання сполучної тканини

- Тема 1. Класифікація та номенклатура системних захворювань сполучної тканини.
- Тема 2. Морфологічні методи дослідження СЗСТ та їх оцінка.
- Тема 3. Генетика СЗСТ.
- Тема 4. Лабораторні та інструментальні методи діагностики СЗСТ.
- Тема 5. Клінічна фармакологія основних лікарських засобів для лікування СЧВ, системної склеродермії, дерматоміозиту: ГК, цитостатичні імуносупресори, блокатори кальцієвих каналів групи дігідропіридину, простаноїди, антагоністи ендотелінових рецепторів, селективні антагоністи рецепторів ендотеліну. Покази та методика проведення пульс-терапії.
- Тема 6. Системний червоний вовчак: епідеміологія СЧВ, причини та механізми розвитку СЧВ, особливості ураження шкіри, суглобів, м'язів, легень, серця та судин, ШКТ, ЦНС, нирок, морфологічні класи та критерії важкості вовчакового нефриту. Клінічна класифікація СЧВ (АРУ, 2004). Діагностичні критерії СЧВ. Лабораторна діагностика СЧВ з використанням загальноклінічних, біохімічних та специфічних імунологічних методів дослідження. Підходи до немедикаментозного та медикаментозного лікування СЧВ. Терапія СЧВ. Особливості лікування вовчакового нефриту. Прогноз.

- Тема 7. Антифосфоліпідний синдром: етіологія, патогенез, класифікація. Діагностичні критерії АФС. Клінічні маніфестації АФС з боку різних органів та систем. Діагностика АФС. Підходи до лікування АФС.
- Тема 8. Системна склеродермія. Питання епідеміології, етіології та патогенезу ССД. Особливості ураження органів і систем при ССД, її клінічні форми, варіанти перебігу та стадії розвитку. Клінічна класифікація ССД (АРУ, 2004), діагностичні та класифікаційні критерії. Діагностика ССД: лабораторні дослідження, імунологічні дослідження. Диференційна діагностика ССД. Сучасні підходи до терапії ССД.
- Тема 9. Ідіопатичні запальні міопатії (дерматомиозит та поліміозит). Епідеміологія, причинні та провокуючі фактори, патогенетичні механізми розвитку ДМ/ПМ. Клінічна картина: варіанти дебюту захворювання, клінічні прояви з боку різних органів та систем (ураження м'язів, шкіри, суглобів, дихальної, серцево-судинної систем). Клінічна класифікація ДМ (АРУ, 2002). Діагностична тактика: біохімічне дослідження активності м'язових ферментів; імунологічні дослідження, інструментальні методи дослідження (електроміографія, МРТ, рентгенологічне дослідження органів грудної клітки, м'язева біопсія). Діагностичні критерії ДМ. Оцінка активності патологічного процесу. Диференційна діагностика. Мета та основні підходи до лікування ДМ/ПМ (особливості застосування ГК, базисних протизапальних препаратів).
- Тема 10. Хвороба Шегрена: етіологія та патогенез. Клінічна класифікація хвороби Шегрена. Клінічні маніфестації хвороби Шегрена з боку різних органів та систем. Діагностичні критерії хвороби Шегрена. Хвороба Шегрена: діагностичні критерії хвороби Шегрена. Лабораторно-інструментальна діагностика. Сучасні підходи до лікування хвороби Шегрена згідно сучасних міжнародних рекомендацій.
- Тема 11. Ревматична поліміалгія: етіологія, патогенез. Клінічні маніфестації та діагностичні критерії ревматичної поліміалгії. Діагностика та диференційна діагностика. Принципи лікування ревматичної поліміалгії в світлі сучасних рекомендацій.
- Тема 12. Саркоїдоз. Ревматичні прояви саркоїдозу. Діагностика. Лікування.
- Тема 13. Хвороба Педжета: етіологія, патогенез. Клінічні та рентгенологічні прояви хвороби Педжета. Діагностично-лікувальна тактика.
- Тема 14. Змішане захворювання сполучної тканини: етіологія, патогенез. Клінічні маніфестації. Діагностичні та лікувальні підходи.
- Тема 15. Дифузний еозинофільний фасциїт: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікувальна тактика.
- Тема 16. Гіпертрофічна остеоартропатія: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікувальна тактика.
- Тема 17. Рецидивуючий поліхондрит: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікувальна тактика.
- Тема 18. Ревматичні синдроми при ендокринних захворюваннях. Діагностика, лікування.
- Тема 19. Ревматичні синдроми при захворюваннях крові. Діагностика, лікування.
- Тема 20. Гіпермобільний синдром. Визначення. Етіологія. Клінічна картина. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Медикаментозне та немедикаментозне лікування.
- Тема 21. Вузлувата еритема. Діагностичні критерії, лікування, прогноз.
- Тема 22. Захворювання м'яких тканин. Панікуліт, ентезопатії, плечолопатковий періартрит. Діагностика, медикаментозне та немедикаментозне лікування.

Модуль №3. Системні васкуліти.

- Тема 1. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів.
- Тема 2. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Діагностика системних васкулітів.
- Тема 3. Серологічні методи дослідження системних васкулітів
- Тема 4. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти з переважним ураженням крупних судин (гігантоклітинний

артеріїт), клінічні маніфестації, діагностичні критерії. Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 5. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гігантоклітинним артеріїтом.

Тема 6. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти з переважним ураженням крупних судин (неспецифічний аортоартеріїт), клінічні маніфестації, діагностичні критерії. Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 7. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із неспецифічним аортоартеріїтом.

Тема 8. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти з переважним ураженням судин середнього калібру (вузликовий поліартеріїт): клінічні маніфестації, діагностичні критерії. Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування системних васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 9. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із вузликовим поліартеріїтом.

Тема 10. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти з переважним ураженням судин середнього калібру (хвороба Кавасакі): клінічні маніфестації, діагностичні критерії. Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування системних васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 11. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти з переважним ураженням судин мілкового калібру (АНЦА-асоційовані васкуліти): клінічні маніфестації, діагностичні критерії. Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування АНЦА-асоційованих васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 12. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із мікроскопічним поліангіїтом.

Тема 13. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти з переважним ураженням судин мілкового калібру (імунокомплексні васкуліти): клінічні маніфестації, діагностичні критерії. Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 14. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гранулематозом Вегенера.

Тема 15. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із синдромом Чарга-Строса.

Тема 16. Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із геморагічним васкулітом.

Тема 17. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліти, асоційовані із системними захворюваннями (вовчаковий васкуліт, ревматоїдний васкуліт, васкуліт при саркоїдозі). Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 18. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліт судин різного калібру (хвороба Бехчета, синдром Когана). Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 19. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліт із ураженням одного органу (шкірний лейкоцитокластичний васкуліт, первинний васкуліт ЦНС, ізольований аортит). Лабораторні та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Тема 20. Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів. Васкуліт із встановленою етіологією (кріоглобулінемічний васкуліт, асоційований із HCV-інфекцією; васкуліт, асоційований із гепатитом В; медикаментозно-індукований імунокомплексний васкуліт, медикаментозно-індукований АНЦА-васкуліт; васкуліт, асоційований із злоякісними новоутвореннями). Лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імунологічні) та інструментальні методи дослідження хворих. Підходи до лікування васкулітів в світлі останніх міжнародних рекомендацій.

Модуль №4. Серонегативні спондилоартрити.

Тема 1. Серонегативні спондилоартрити: Європейські класифікаційні критерії спондилоартритів. Анкілозивний спондиліт: етіопатогенез, діагностичні критерії, клінічна класифікація (АРУ, 2014). Клінічні маніфестації різних форм АС та його позаскелетні прояви. Функціональні тести для визначення рухливості в різних відділах хребта при АС. Клініко-лабораторна та інструментальна діагностика. Рентгенологічні стадії АС.

Тема 2. Шкали для визначення активності та функціонально-структурного стану при АС. С

Тема 3. Рентген-позитивний та рентген-негативний АС: особливості діагностики.

Тема 4. Ураження очей при серонегативних спондилоартритах. Особливості клінічних проявів, діагностики та лікування.

Тема 5. Ураження серця, легень та нирок при анкілозивному спондиліті, клінічні маніфестації, підходи до діагностики та лікування.

Тема 6. Клінічна фармакологія лікарських засобів для лікування хворих з АС (покази, протипокази, побічні реакції НПЗП, ГК, біологічних препаратів). Моніторингування побічних ефектів лікарських засобів. Сучасні підходи до лікування АС згідно сучасних міжнародних рекомендацій.

Тема 7. Клінічна фармакологія біологічних препаратів. Покази до застосування при серонегативних спондилоартритах.

Тема 8. Ювенільний анкілозивний спондиліт: особливості клінічних проявів, діагностики та підходи до лікування.

Тема 9. Серонегативні спондилоартрити: Європейські класифікаційні критерії спондилоартритів. Псоріатичний артрит: етіопатогенез, діагностичні критерії (CASPAR). Позасуглобові прояви ПсА. Лабораторно-інструментальна діагностика.

Тема 10. Суглобовий паттерн при псоріатичному артриті. Диференційна діагностика псоріатичного артриту. Шкали для визначення активності ПсА.

Тема 11. Псоріатичний артрит: клінічна фармакологія лікарських засобів для лікування хворих із ПсА. Сучасні підходи до лікування ПсА згідно сучасних міжнародних рекомендацій.

Тема 12. Серонегативні спондилоартрити при хронічних запальних захворюваннях кишечника: етіологія, основні ланки патогенезу. Ревматичні прояви хронічних запальних захворювань кишечника. Діагностика та лікування ревматичних проявів хронічних запальних захворювань кишечника.

Тема 13. Серонегативні спондилоартрити: Європейські класифікаційні критерії спондилоартритів. Реактивні артрити: етіологія і патогенез. Суглобові та позасуглобові клінічні прояви РеА. Діагностичні критерії РеА (Німецька ревматологічна асоціація) та класифікаційні критерії РеА (IV Міжнародна робоча нарада з діагностики РеА). Лабораторно-інструментальна діагностика. Визначення «тригерного» мікроорганізму. Характерні рентгенологічні ознаки РеА. Диференційні підходи до фармакологічного лікування хворих із РеА. Клінічна фармакологія лікарських засобів для лікування РеА. Принципи антибіотикотерапії.

Тема 14. Особливості лабораторної та серологічної діагностики реактивних артритів різної етіології.

Тема 15. Синдром Рейтера: етіологічні чинники, клінічні прояви з боку органів та систем, лабораторно-інструментальна діагностика, лікувальна тактика.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача освіти передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкового контролю.

№ з/п	Назва теми	Години
Модуль №1 “Суглобовий синдром”		
1	Основи ревматології: анатомія та функції суглобів. Будова сполучної, хрящової та кісткової тканин.	2
2	Роль порушення імунітету та запалення при ревматичних захворюваннях.	2
3	Генетика ревматичних захворювань.	2
4	Морфологічні дослідження основних ревматичних захворювань.	2
5	Класифікація та номенклатура ревматичних захворювань.	2
6	Техніка внутрішньосуглобового введення лікарських засобів.	2
7	Фізіотерапевтичні методи лікування РА, ОА, подагри	2
8	Хвороба Шейермана-Мау: етіологія, патогенез. Клінічні маніфестації, рентгенологічні прояви. Принципи лікування.	2
9	Хвороби позасуглобових м'яких тканин: тендініти, тендовагініти, бурсити. Клінічні прояви залежно від локалізації патологічного процесу, лікування.	2
10	Особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування у хворих на подагру за умов коморбідності.	2
11	Особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування у хворих на ОА за умов коморбідності.	2
Модуль №2 “СЗСТ”		
12	Класифікація та номенклатура системних захворювань сполучної тканини.	2
13	Морфологічні методи дослідження СЗСТ та їх оцінка.	2
14	Генетика СЗСТ	4
15	Дифузний еозинофільний фасциїт	2
16	Гіпертрофічна остеоартропатія	2
17	Рецидивуючий поліхондрит	2
18	Ревматичні синдроми при ендокринних захворюваннях	2
19	Ревматичні синдроми при захворюваннях крові	2
20	Гіпермобільний синдром	2
21	Вузлувата еритема	2
22	Захворювання м'яких тканин. Панікуліт, ентезопатії, плечолопатковий періартрит	2
Модуль №3 “Системні васкуліти”		
23	Серологічні методи дослідження системних васкулітів	2
24	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із вузликовим поліартеріїтом	2
25	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із мікроскопічним поліангіїтом	2

26	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гранулематозом Вегенера.	4
27	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із синдромом Чарга-Строса.	2
28	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із геморагічним васкулітом.	2
29	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із неспецифічним аортоартерітом.	4
30	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гігантоклітинним артерітом.	2
31	Системні васкуліти. Васкуліт судин різного калібру (хвороба Бехчета, синдром Когана)	2
32	Системні васкуліти. Васкуліт із ураженням одного органу (шкірний лейкоцитокластичний васкуліт, первинний васкуліт ЦНС, ізольований аортит).	4
33	Системні васкуліти. Васкуліт із встановленою етіологією	2
Модуль №4 “Серонегативні спонділоартрити”		
34	Ураження очей при серонегативних спонділоартритах	2
35	Ураження серця, легень та нирок при анкілозивному спондиліті	2
36	Ювенільний анкілозивний спонділоартрит	2
37	Клінічна фармакологія біологічних препаратів. Покази до застосування при серонегативних спонділоартритах	2
38	Шкали для визначення активності та функціонально-структурного стану при АС	2
39	Рентген-позитивний та рентген-негативний АС: особливості діагностики	2
40	Суглобовий паттерн при псоріатичному артриті.	2
41	Особливості лабораторної та серологічної діагностики реактивних артритів різної етіології	2
Всього		90

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачають підготовку доповідей для участі у клінічних розборах, наукових заходах, референтних конференціях, тренінгах, науково-практичних конференціях, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання невідкладної допомоги, написання тез та статей за результатами роботи

Календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра внутрішньої медицини №1 /Аспіранту /Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnm.edu.ua/кафедра-внутрішньої-медицини-1#>. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnm.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті. Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач, проведення клінічного обстеження тематичного пацієнта з призначення плану обстеження та лікування.
Підсумковий контроль дисципліни - іспит	Підсумковий контроль проводиться у вигляді іспиту на останньому занятті на третьому році навчання. Методи: контроль володіння практичними навичками, клінічні кейс-менеджмент; індивідуальне

	усне або письмове опитування, науково-аналітичний компонент (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи)
--	--

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна> інформація/Основні документи)

Поточний контроль	За чотирьох-бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів.
Підсумковий контроль з дисципліни	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Оцінка за Диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав Індивідуальна робота – від 6 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 6 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки при роботі з медичними приладами, безпеки поведінки в умовах стаціонару клінічної бази проводиться на першому практичному занятті викладачем.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни здобувач освіти має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів здобувач освіти отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-внутрішньої-медицини-1#>) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття здобувач освіти має письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу, або написання інформаційного повідомлення чи підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни (від 6 до 12) здобувач освіти може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-внутрішньої-медицини-1/>Аспіранту або <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-внутрішньої-медицини-1/> Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-внутрішньої-медицини-1/> Аспіранту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Національний підручник з ревматології / В. М. Коваленко, Н. М. Шуба, В. К. Казимирко [та ін.] ; за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К. : МОРІОН, 2013. – 671 с. : табл., іл.
2. Актуальні питання кардіології: навч. посібник / авт. кол.; за ред. О.М. Біловола. Харків: ХНМУ, 2021. – 144 с.
3. Актуальні питання внутрішньої медицини (в схемах і таблицях): навчальний посібник / За загальною редакцією Біловола О.М. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2024. – 418 с.
4. Kelley's Textbook of Rheumatology E-Book, 10th Edition, 2019. By Gary S. Firestein, MD, Ralph Budd, Sherine E Gabriel, MD, MSc, James R O'Dell, MD and Iain B. McInnes, PhD, FRCP, FRSE.
5. Коваленко, В.М., Лутай, М.І., Сіренко, Ю.М., & Сичов О.С. (Ред.). (2023). Серцевосудинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування, 6-те вид., переробл.і. доповн. Київ: Четверта хвиля. 384 с.
6. Коваленко, В.М., Рекалов, Д.Г., Яцишин, Р.М., Головач, І.Ю., Станіславчук, М.А., Тер-Вартаньян, С.Х., & Єгудіна Є.Д. (2020). Системний червоний вовчак. Клінічні настанови. Київ. 74 с.
7. Практичні навички в ревматології Навчальний посібник. / Під ред.. чл.. – кор. АМН України, проф.. В.М. Коваленка, проф.. Н.М. Шуби – К.: Моріон, 2008. – 255с.
8. Свінцицький А.С. Діагностика та лікування ревматичних захворювань: навчальний посібник / Свінцицький А.С. – Київ: Медкнига. - 2017. – 372 с.
9. Свінцицький А. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини / Медицина, 2019. – 1008 с.
10. Внутрішня медицина Частина 2 Кардіологія. Ревматологія. Гематологія / За ред. проф. Станіславчука М.А., Вінниця: ООО Віницька міська друкарня, 2018.- 520 с.
11. 30 невідкладних станів у терапії: Навчальний посібник / За ред. проф. Ю.М. Мостового. – Київ: Центр ДЗК, 2017 – 128 с.
12. Внутрішні хвороби. у 2 т. Т. 1 / Л.В.Глушко, С.В.Федоров, І.М. Скрипник, М.М. Островський/ За ред. проф. Л.В.Глушка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 680 с.
13. Внутрішні хвороби: Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19 / Керівник проекту Александра Кубец, гол. ред. Адріана Яремчук-Кочмарик, Анатолій Свінцицький; пер. з польск. – Краків: Практична медицина, 2018. – 1632 с.
14. Внутрішня медицина: ревматологія: навчальний посібник / В.Є. Кондратюк, М.Б. Джус. - К.: ВСВ «Медицина», 2017. - 272 с.
15. Воронков Л.Г. Рекомендації Української асоціації кардіологів з діагностики, лікування та профілактики хронічної серцевої недостатності у дорослих, 2019.

16. Функціональна діагностика: підруч. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. (ф-тів) післядиплом. освіти МОЗ України / [О. Й. Жарінов та ін.] ; за ред. О. Й. Жарінова, Ю. А. Іваніва, В. О. Куця. – Вид. 2-ге, допов. і перероб. – Київ : Четверта хвиля, 2021. – 783 с.
17. Internal medicine: Part 1: textbook for English-speaking students of higher medical schools / edited by Professor M.A. Stanislavchuk and professor V.K. Sierkova. – Vinnytsya: Nova Knyha, 2019. – 408 p.
18. Fanouriakis, A., & Kostopoulou, M. (2019). 2019 update of the EULAR recommendations for the management of systemic lupus erythematosus *Annals of the Rheumatic Diseases*. Published Online First: 29 March 2019. doi: 10.1136 / annrheumdis2019-215089
19. John D. FitzGerald et al. 2020 American College of Rheumatology Guideline for the Management of Gout. *Arthritis Care & Research* Vol. 0, No. 0, June 2020, pp 1–17
20. Smolen JS, et al. *Ann Rheum Dis* 2020;79:685–699. doi:10.1136/annrheumdis-2019-216655
21. Sharon L. Kolasinski, et al. 2019 American College of Rheumatology/Arthritis Foundation Guideline for the Management of Osteoarthritis of the Hand, Hip, and Knee *Arthritis Care & Research* Vol. 72, No. 2, February 2020, pp 220– 233
22. Stone J. et al., *A Clinician's Pearls & Myths in Rheumatology Second Edition* 2023. 794 pgs.

Допоміжна

1. Катеринчук І.П. Клінічне тлумачення й діагностичне значення лабораторних показників у загально-лікарській практиці: навчальний посібник. 2-е вид. Київ: Медкнига; 2018. 228 с.
2. Клінічна фармакологія : навч. посіб. / Є. І. Шоріков [та ін.] ; Буковин. ДМУ. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 512 с.
3. Ali Y. Rheumatologic Tests: A Primer for Family Physicians. *Am Fam Physician*. 2018 Aug 1;98(3):164-170. PMID: 30215901.
4. Colfenbach J. et al., *Rheumatology Secrets* 5th Edition, 2025, 896 pgs.
5. SURESH E. Laboratory tests in rheumatology: A rational approach. *CLEVELAND CLINIC JOURNAL OF MEDICINE* (2019) VOLUME 86 • NUMBER 3. P. 198-210
6. Goldenberg D. Guide to Laboratory Testing in Patients With Suspected Rheumatic Disease. *Pract Pain Manag*. 2017;17(7). <https://www.medcentral.com/pain/chronic/guide-laboratory-testing-patients-suspected-rheumatic-disease>
7. Lieve Van Hoovels,1 Xavier Bossuy. Harmonisation of laboratory tests for rheumatic diseases: still a long way to go *Ann Rheum Dis* 2020;79:e5. doi:10.1136/annrheumdis-2018-214696
8. Pisetsky DS, Spencer DM, Lipsky PE, et al. Assay variation in the detection of antinuclear antibodies in the sera of patients with established SLE. *Ann Rheum Dis* 2018;77:911–3.
9. Infantino M, Manfredi M, Soda P, et al. ANA testing in 'real life'. *Ann Rheum Dis* 2020;79:e3
10. Vulsteke JB, De Langhe E, Claeys KG, et al. Detection of myositis-specific antibodies. *Ann Rheum Dis* 2019;78:e7.
11. Broeders S, Goletti S, Tomasi JP, et al. Revised 2017 international consensus on ANCA testing in small vessel vasculitis: support from an external quality assessment. *Ann Rheum Dis* 2019;78:e113.
12. Savige J, Trevisin M, Pollock W. Testing and reporting antineutrophil cytoplasmic antibodies (ANCA) in treated vasculitis and non-vasculitic disease. *J Immunol Methods*. 2018 Jul;458:1-7. doi: 10.1016/j.jim.2018.02.016. Epub 2018 Feb 24. PMID: 29486145.
13. Kallenberg CG. Usefulness of antineutrophil cytoplasmic autoantibodies in diagnosing and managing systemic vasculitis. *Curr Opin Rheumatol*. 2016 Jan;28(1):8-14. doi: 10.1097/BOR.000000000000233. PMID: 26599378.
14. [Classification of ANCA-associated vasculitis: differences based on ANCA specificity and clinicopathologic phenotype](#). Domínguez-Quintana M, Alba MA, Hinojosa-Azaola A. *Rheumatol Int*. 2021 Oct;41(10):1717-1728. doi: 10.1007/s00296-021-04966-5. Epub 2021 Aug 12. PMID: 34383129 Review.

15. JASVINDER A. SINGH et al. 2015 American College of Rheumatology Guideline for the Treatment of Rheumatoid Arthritis.
16. Daniel Aletaha et al. 2020 Rheumatoid Arthritis Classification Criteria. An American College of Rheumatology/European League Against Rheumatism Collaborative Initiative. ARTHRITIS & RHEUMATISM Vol. 62, No. 9, September 2020, pp 2569–2581
17. Michael M. Ward et al. American College of Rheumatology/Spondylitis Association of America/Spondyloarthritis Research and Treatment Network 2015 Recommendations for the Treatment of Ankylosing Spondylitis and Nonradiographic Axial Spondyloarthritis
18. JENNIFER M. GROSSMAN et al. American College of Rheumatology 2020. Recommendations for the Prevention and Treatment of Glucocorticoid-Induced Osteoporosis. Arthritis Care & Research Vol. 62, No. 11, November 2020, pp 1515–1526
19. DINESH KHANNA et al. 2022 American College of Rheumatology Guidelines for Management of Gout. Part 1: Systematic Nonpharmacologic and Pharmacologic Therapeutic Approaches to Hyperuricemia. Arthritis Care & Research Vol. 64, No. 10, October 2022, pp 1431–1446
20. BEVRA H. HAHN et al. American College of Rheumatology Guidelines for Screening, Treatment, and Management of Lupus Nephritis. Arthritis Care & Research Vol. 64, No. 6, June 2022, pp 797–808
21. Fanouriakis, A., & Kostopoulou, M. (2019). 2019 update of the EULAR recommendations for the management of systemic lupus erythematosus Annals of the Rheumatic Diseases. Published Online First: 29 March 2019. doi: 10.1136 / annrheumdis2019-215089

Інформаційні ресурси

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmdu.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmdu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Державний реєстр лікарських засобів www.moz.gov.ua
7. Уніфіковані протоколи ведення хворих www.moz.gov.ua
8. Калькулятори для розрахунку активності РА <http://www.4s-dawn.com/DAS28/>
9. **Clinical Disease Activity Index (CDAI) for Rheumatoid Arthritis**
10. **Simple Disease Activity Index (SDAI)**
11. FRAX інструмент розрахунку ризику переломів
12. <https://osteoporos.com.ua/uk/frax-v-ukraine>
13. <https://www.sheffield.ac.uk/FRAX/tool.aspx?lang=rs>

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmdu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №1/ Аспіранту).

10. Питання до підсумкового контролю дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmdu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №1/ Аспіранту).

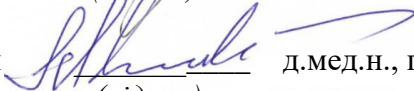
Силабус з навчальної дисципліни ВК 4.5 «Ревматологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри внутрішньої медицини № 1 (протокол № 1, від « 27» серпня 2025 року)

Відповідальний за курс

(підпис)

к.мед.н., доцент ЗВО Олена САВИЦЬКА

Завідувач кафедри

(підпис)

д.мед.н., професор ЗВО Микола СТАНІСЛАВЧУК